

Katalógusok

Ha nem túl gyakran is, de egyszer-egyszer — legutóbb éppen a modern magyar kerámia kiállításon — előfordul, hogy a tárlat megnyílik ismertető katalógus nélkül. Az érdeklődő látogató bosszankodik, a kiállítás rendezői pedig fájdalmasan veszik tudomásul, hogy a nyomda egyéb nagyobb feladatai között a kis ismerető „elcsúszott” és csak négy-öt vagy tíz nap múlva tudja betölteni a kiállítással kapcsolatos hivatását.

Ugyanígy késésnek vagyunk tanúi nem egyszer műsorismertető füzetek megjelenésével kapcsolatban is. Sőt igen gyakran rendezvényeket halaszt el a meghívók nyomdai átfutásának ideje.

A katalógusok, műsorismertető füzetek késésével a kiállítás, illetve az előadás rendezői éppen a leginkább érdeklődő réteget, a nyitásra, premierre megjelenő közönséget vesztik el. Azokat, akik leginkább vásárolják a katalógust. Viszonylag nem túl nagy azoknak a száma, akik ezek közül visszatérnek a katalógus megvásárlásáért — ha egyáltalán tudomást szereznek róla, hogy majd lesz — a későbbiekben.

A késéssel megérkezett katalógusok azután legtöbbször csak részben találhatók meg és a kiállítás bezárása után hivatásukat betöltetlenül a rendező raktárába vándorolnak.

Igaz, hogy a katalógusok, műsorfüzetek általában nem nagy munkák; és a nagyobb feladatokat (könyv előállítás stb) is végző nyomda feladat körében nem nagy a jelentőségük. Viszont tagadhatatlan, hogy ezeknél az ismertetőknél a határidő minden más nyomtatványnál fontosabb.

Mint hogy az ebből fakadó nehézségek országosak (a Szegedi Nyomda a vállalt határidőket általában teljesíti) a nyomdás útja talán a „profilizálás” lenne, a szükséglet szerint néhány, csak alkalmi jellegű, nyomtatványt előállító nyomda kialakításával, ahol a begyakorlottság és az ezirányú határidők pontosságának tudata biztosíthatná, hogy ne maradjon az országban se kiállítás katalógus nélkül, se katalógus kiállítás nélkül.

DÖMÖTÖR JÁNOS

Márky Imre

Van pár sebem

*Harsog, ki bátor és gügyög ki bamba:
Némán dacolva nyeldesek keservet,
Lazult inakkal tán eróm elernyed;
Nem lendülök már vágató iramba.*

*Alélt lelkemből vallomás dörög fel:
A szellem szárnyal mindenek felett.
Versekké sírok fájó könnyeket,
Csitítva gyászom csengetyűs gyönyörrel.*

*Van pár sebem, mi soha nem heged be:
Borongó búcsú minden alkonyomtól,
Kaján köszöntés minden reggelembe...*

*Ha testem omlik hamvadó rögökké:
Talánja szívem hűlt porán dorombol, —
S kacagja-sírja vándját mindörökké!*

kezés, a saját belső baja hamarosan sirba vitte szegény Rostás Lenkét. Tavasz volt, éppen a bajnoki forduló kezdete. Aki ismeri a körülményeket, sejtí, minő bonyodalmak szakadtak szegény, árva Vadas Bénére. A moziüzemi vállalat, no meg a szakszervezet, meghirdette a munkaversenyt, a szokottnál jóval magasabb ígéretekkel. A két gyereket a Rostás család egyszerűen elrabolta tőle. Es még Basa Irma is, a telhetetlen perselyével! Temérdek összevisszaság, fejfájító kilátástalanság, hogyan szabadulhat meg ezekből az ember? Ugy, hogy vasárnap délelőtt kimegyen a temetőbe. Szegény kis felesége sírjához. Bizony, tíz hét is eltelt, illő már kimenni hozzá.

Tudta jól az utat. A harmadik főút hetedik jobboldali utcájában, jó háromszáz lépésre, nyugatra, az organabokrok után, ott van, ott pihen szegény Lenke. Kereste a kerek keményfa táblácskát. Sehol nem lelte. Eltévesztette volna? Nem, itt kell lennie. A tujafenytől pontosan öt méterre. De ott most egy nagy, fehér márványoszlop, arany anygallal. Középen pedig egy beillesztett fénykép.

— Szentisten, noha néked — szaladt ki a régtanult zsoltár a moziüzemvezetőnek és futballbíróknak a száján. — Hiszen ez Lenke a két sráccal. De hát... hol vagyok én?! Ni, ez az én karom, a Lenke nyakában! De hiszen engem levágtak! Node ilyen...

Olvasta gondosan a felírást. Mindjárt táncolni kezdtek szeme előtt a betűk. „Itt nyugszik ROSTÁS LENKE élt 28 évet. Gyászolják gyermekei: Eveline és Iván, szülei Rostás János és Beeskereki Anna, testvére Renáta, kitérdelt rokonsága és volt férje”...

Előntötte a vér az agyát, ahogy mondani szokás. Előbb egyszerűen fel akarta lökni a sírkövet, de akkor elfogta valami restellkedés. Ilyet nem illik tenni. No meg, egy kötőmódból volt az egész. Felhagyott vele, inkább berohant a városba. Egyenest Rostásékhoz. A kapu zárva. Dörömbölt, dühögött, a végén már rugdalta az ajtót. Amíg csak meg nem jelent az apósa, Rostás János, derekszíjjal, pisztolytáskával.

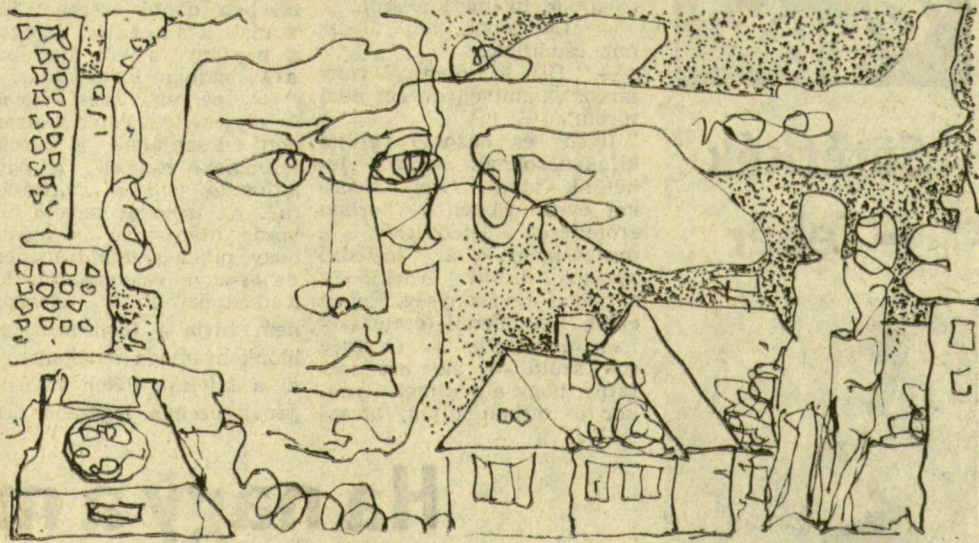
Hazamegyek. Szeretném látni anyát. Újra kell látnom a körutat. A lányok talán majd úgy néznek vissza rám, mint régen s nekik nem leszek idegen.

A motorok monoton zaja elálmósít. Szemhéjamat lehuzza a fáradtság, az utazás előtti napok izgalma. Pillám mögül félálomban veszem észre a virágos kalapos, fiatal nőt. Előttem szállt be a gépbe. S ő azt hiszi, nyugodtan nézhet, mert nem látom. Nézhetsz nyugodtan. Megakad rajtam a szemetek, a széles vállamon, a hullámos hajamon, a kellemesnek tűnő arcomon. Hiába élek köztetek tíz esztendeje, ha száz évig élnék, akkor is megéreznétek a kiejtésemen, hogy idegen vagyok. Elegen van belőletek, Máryból és mindenikből. Csak idegen vagyok nektek. Hogy életre szóló társat kaptak, bennszülöttnék kellene lennem, vagy milliommónak.

Pesten gyorsan múlnak a napok. Ez a társaság sem érdekel. A szavak nem jutnak el a tudatomig. Egy kedves arcot látok magam előtt. Keresem a tekintetét. Olykor felszabadultan nevet. Észreveszi, hogy ez zavar — elcsendesedik. Késő van. A társaság szétszéled. S ő kér meg, kísérjem haza. Nem nagy fáradtság, közel lakik. Tulajdonképpen örülök is a kérésnek. Kécses, szép lábaival könnyedén lépdek, blúza ujjából kivillan szép formájú karja. Gesztenyeszín hajába beletúr az éjszakai szél. Sétálunk. Egymáshoz igazítjuk lépteinket.

Észre sem vesszük, hogy már tízedszer kerüljük meg a háztömböt. Lehült a levegő, Erzsí valami különös varázssal rendelkezik. Beszélnem kell. Kezdeti kudarcaimról, az itthon félbeszakadt pályámról, a légerborzalmakról, az új élet nehézségeiről, Máryról és mindenkiről. Ritkán szól közbe. Szeme bátorít. S én beszélek, mint a megtért fiú. Ki kell adnom magamból a sok elfojtott érzést, bánatot. Amikor becsukódik mögöttem a kapu, a lépcsőház fényében megegyezem látom. Vissza.

Ez nem is én vagyok. Hova lett tartózkodásom, hova tűntek elfojtott gondolataim? Amit hosszú idő óta nem osztok meg senkivel. Most mint a nyitott könyv,

(Fehér Kálmán rajza)

kitárulkozom egy idegennek. A hidon már fűtűrészek, sasszéva szaladok.

Ma nem találkozhatunk. Erzsí évek óta jár valakivel. Bokám megdagad a gyaloglástól. Szédülök a rengeteg cigarettától. Neki-ütöközöm az embereknek. A konyaktól felduzzadt a nyelvem. Vonszolom magam. Borzalmas nehezen mulnak a percek, az órák.

Mikor lesz holnap? Másnapoként találkozunk, mert csak minden második nap az enyém. Mindent elmondtunk egymásról.

Erzsí beteg. Holnap kórházba megy, három hétig marad ott. Istenem, nekem már csak két hetem van, Mindennap meglátogatom. Azzal telik a nap, hogy várom mikor láthatom. Mindig borzadtam a kórháztól, az éter és a jód szagától, a kifehéredett kezű emberektől, s most mégis úgy megyek a kórházba, mintha hazamennék.

Ma bekövetkezett, amivel már számoltam. A rózsacsokor csaknem kihullik a kezemből, amikor meglátom őket a kórházi kispadon. Olyan meghitt és meleg a kép. Láthatóan egymásra feledkeztek. A férfi, még át se adta vidám kis mezei csokrát. Erzsí felpillant, és már jön is felém. Nem fordulhatok vissza.

Bemutatkozunk. Meglepődötten pásztáz végig a tekintetével. Aztán csendes, jólveletlen beszélgetünk. Mondataink jófésültek, de a lényeg nem hatol el az agyunkig. A szavak

olykor a nyelvemre csavarodnak. Mindketten egyre gondolunk. Aztán elfoglaltságára hivatkozva búcsúzik. Látom: szeretne könnyednek látszani, de csak egy torz mosolyra telik.

Erzsí ma kijön a kórházból. A főorvostól egy nap szabadságot kapott. Megígérte, hogy felhív. Ülök az elsőtített szobában. A spalettán itt-ott beszűrődik a fény. Szemben velem a telefon. Gonosz kis fekete dobos. Nem cseng. Egyre idegesebb vagyok. A hamutálca már megtelt. Kitérom az ablakokat, megcsap a meleg, de legalább lassan kiáramlik a füst. Taján a bőrömnek is füstszaga van. Elmúlt dél. Az ebéd nem kell. Már két óra, három, négy. És ez az átkozott telefon nem cseng. Öt óra. Nem bírom tovább. Hívom a kórházat: Erzsí már dél előtt elment.

Az utca zsongása, a siető emberek látványa, a bágvadózó nap sugar kicsit megnyugtat. Céltalanul rovom az utcákat. Lassan kigyulnak a város fényei. Arra eszmélek, hogy Erzsí háza előtt állok. Mit tegyek? Felmenjek?

Behúzódok a szemközti kapu alá, az óramat szűgezőlöm. Ha tíz perc múlva nem jön — felmegyek. A lakásban ég a villany!

A két emelet oly magasnak tűnik, mint amikor egyszer otthon fogadásból a 25. emeletre mentem gyalog. Olvashat? Hát vagyok én valahol otthon egyáltalán. Megállok az ajtó előtt. Nem csengetek. Bentről Erzsí

hangját hallok, aztán a férfit. Lemegyek az utcára. Nézem az ablakot. A villany ég. A permutató cammogása mint teknőcöké a tengerparton. A villany elalszik. Behúzódok a kapu szögletébe, nem akarom, hogy kijövet meglássonak. Iszonyú lassan telnek a percek, a negyedórák. Nem jönnek. Fejemben kuszaság. Nincs tovább! Belekotrok a zsembem, s kezembe akad egy rézérme. A telefon cseng: ötöt, tízet, huszat... Újra tárcsázok. A telefon újra cseng. Ötöt, tízet, huszat. Felgyullad a villany, árnyak látszanak, s újra kialszik a fény. Erzsí szökdecselve jön lefelé a lépcsőn. Virágos szoknya, vidáman harangoz. És mögötte ő. Reszketek.

Három év nagy idő. A megszokás nagy úr, választok, mintegy önmagamnak. Mi vagyok én? Egy kedves ismerős, akivel csak jól érzi magát. Egy megszűről jött idegenért nem érdemes hátatfordítani a múltak. Már itt is idegen vagyok?

Hazavánszorgok. Forgok az ágyamban. Úgy magamhoz szorítom a párnát, szinte belezsibbad a karom. Nem jön az álom. Soha nem szedek altatót, de most beveszek kettőt is, hogy megszabadítsom gondolataimtól. Agyam nem kapcsol ki. Csikorog egy fék, tejeskannák dobálnak. Azt hiszem a házmester seprí a járdát...

A nap már magasán jár. Verejtékben úszik a testem. Feltápszokodom, de szédülök. Vissza kell ülöm az ágyra. Kitámolygok a fűdösözobába, a jéghideg víz pirostra csipi a bőröm. Fáradt arcomat vizsgálom a tükörben, amikor cseng a telefon. Miért most hívott fel? Mond valami egyszerű kifogást, és arra kér, menjek be hozzá délelőtt.

Séta közben jó gondolkodni: valami nincs rendben velem? Nem keltek kellemetlen benyomást, talán a modorom? S ha nem is vagyok gazdag, nem szenvedek semmiben hiányt. Odaát házam, bankbetetem, s ami ezeknél nagy szó, van egy kitünő kocsim. Akkor mint egy vagon. Ennek a lánynak ez mind semmi.

Mit szalasztottam el a 25 és a mostani 35 között? Az óbudai kiskocsmákban egy korsó sör mellett eltöltött perceket. A szigeti sétákat. Itt egy könyvről egész délután tudnak vitatkozni. Talán itt is, ott is eljátszottam a lehetőséget? Itt sem vagyok bennszülött?

Irány a Vörösmarty tér. A kisasszonyt angolul kérem: „bookol”-ja a jegyem, a holnap gépre.

A Douglas könnyedén emelkedik fel a betonról. Lágy, temperált a környezet. A stuwik puha léptekkel sürgőnek köröttem. Egyik cigarettát, a másik ajándékot hoz — válogassak. Terítetek. Felbontás előtt bemutatják a pezsgő márkáját. Azok egy üveg Kinizsi mellett is jól érzik magukat. A gép üres, magányos madár.